

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

NA ŚCIEŻCE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

WARSZAWA 2016

KOMITET REDAKCYJNY GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

Przewodniczący
Redaktor Główny
Dominik Rozkrut

Członkowie

Ewa Adach-Stankiewicz, Wojciech Adamczewski, Renata Bielak, Ewa Kamińska-Gawryluk,
Maria Jeznach, Liliana Kursa, Dominika Rogalińska, Joanna Stańczak, Grażyna Szydłowska,
Wanda Tkaczyk, Katarzyna Walkowska, Małgorzata Węglowska (sekretarz),
Halina Woźniak, Agnieszka Zgierska, Małgorzata Żyra

OPRACOWANIE PUBLIKACJI

Zespół analityczny ds. zrównoważonego rozwoju w składzie:

Aleksandra Balas, Beata Bal-Domańska, Anna Godlewska, Monika Gorzelak,
Anna Górską, Adam Jagodziński, Anna Molenda, Joanna Nowicka,
Anna Prażmo, Anna Rogalewska, Elżbieta Stańczyk, Joanna Sulik,
Magdalena Truskolawska, Anna Wrzosek, Magdalena Żero

Pod kierunkiem
Joanny Wójcik

Konsultacja merytoryczna
Renata Bielak, Magdalena Ambroch

Projekt okładki i opracowanie graficzne
Anna Godlewska, Anna Rogalewska, Magdalena Truskolawska

Skład komputerowy
Katarzyna Kamińska

Druk
OMIKRON Sp. z o.o.

Publikacja dostępna w Internecie <http://www.stat.gov.pl>
Druk publikacji współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Drodzy Czytelnicy,

Z przyjemnością przekazuję do Państwa rąk publikację „Na ścieżce zrównoważonego rozwoju”. Opracowanie zostało przygotowane w związku z przyjęciem wyznaczonych przez ONZ celów, do których świat powinien dążyć przez najbliższe kilkanaście lat. Ta nowa pozycja w ofercie wydawniczej Urzędu jest adresowana do Czytelników, którzy chcą dowiedzieć się i zrozumieć, na czym polega idea zrównoważonego rozwoju oraz co ją łączy ze statystyką.

Z zagadnieniem zrównoważonego rozwoju wiąże się bogaty dorobek naukowy oraz szereg praktycznych działań, od lat podejmowanych przez różne środowiska (lokalnie i globalnie). Niezmiennie procesom tym towarzyszy statystyka publiczna, nie tylko służąc wsparciem informacyjnym, ale również upowszechniając wiedzę na ten temat. Celem niniejszego opracowania jest zaprezentowanie inicjatyw, które przyczyniają się do wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju. W publikacji przedstawiono także wyzwania dla statystyki publicznej oraz praktyczne działania Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędów Statystycznych w tym zakresie.

Wyrażam nadzieję, że publikacja okaże się użytecznym i atrakcyjnym źródłem informacji oraz zainspiruje Państwa do pogłębiania wiedzy na temat zrównoważonego rozwoju. Zachęcam także do korzystania z zasobów strony internetowej GUS www.stat.gov.pl, wśród których dostępna jest zakładka „Zrównoważony rozwój”.

Życzę przyjemnej lektury!

*Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego*

dr Dominik Rozkrut

Warszawa, październik 2016 r.

Spis treści

	Strona
WSTĘP	7
Rozdział 1. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ – OD KONCEPCJI DO REALIZACJI	9
1.1. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ – WPROWADZENIE	10
1.2. INICJATYWY MIĘDZYNARODOWE	16
1.3. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ – WPŁYW NA LUDZKOŚĆ I ŚWIAT	18
Rozdział 2. CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	25
2.1. CELE JAKO ELEMENT DOBREGO PLANOWANIA	26
2.2. AGENDA 2030 – PLAN ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU DLA ŚWIATA	30
2.3. REALIZACJA CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU – SZANSĄ ROZWOJU DLA ŚWIATA	32
Rozdział 3. MONITOROWANIE JAKO ELEMENT OCENY POSTĘPU	37
3.1. WSKAŹNIKI JAKO NARZĘDZIE MONITOROWANIA	38
3.2. ROLA STATYSTYKI PUBLICZNEJ W PROCESIE MONITOROWANIA	40
Rozdział 4. STATYSTYKA PUBLICZNA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	43

WSTĘP

We wrześniu 2015 r., podczas szczytu ONZ w Nowym Jorku, został przyjęty plan zrównoważonego rozwoju dla świata – Agenda 2030. Dokument został podpisany przez 193 państwa członkowskie ONZ, w tym Polskę. W Agendzie określono 17 celów, do których wszyscy powinniśmy zmierzać. Uzgodnione cele zakładają m.in.: likwidację głodu i ubóstwa, zapewnienie życia w zdrowiu, odpowiedzialną produkcję i konsumpcję oraz ochronę środowiska naturalnego i jego zasobów.

Wejście w życie Agendy 2030 otwiera nowy rozdział w wieloletnim procesie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. Ten kompleksowy dokument wskazuje priorytety, których realizacja jest możliwa przy zaangażowaniu wszystkich, m.in. rządów, organizacji, przedsiębiorców, środowisk naukowych, społeczności obywatelskich.

Ważną rolę w procesie realizacji celów zrównoważonego rozwoju odgrywa statystyka publiczna. Zadaniem krajowych urzędów statystycznych jest przede wszystkim zapewnienie informacji dla potrzeb monitorowania (a więc oceny postępów) realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Urzędy statystyczne aktywnie uczestniczą także w popularyzacji wiedzy w tym obszarze.

Wpisując się w te działania, Główny Urząd Statystyczny przygotował niniejszą publikację, której celem jest przybliżenie Czytelnikom problematyki zrównoważonego rozwoju. Informacje zawarte w opracowaniu pozwolą na usystematyzowanie wiedzy na temat aktualnych działań oraz pomogą zrozumieć znaczenie tych inicjatyw dla realizacji zasad zrównoważonego rozwoju.

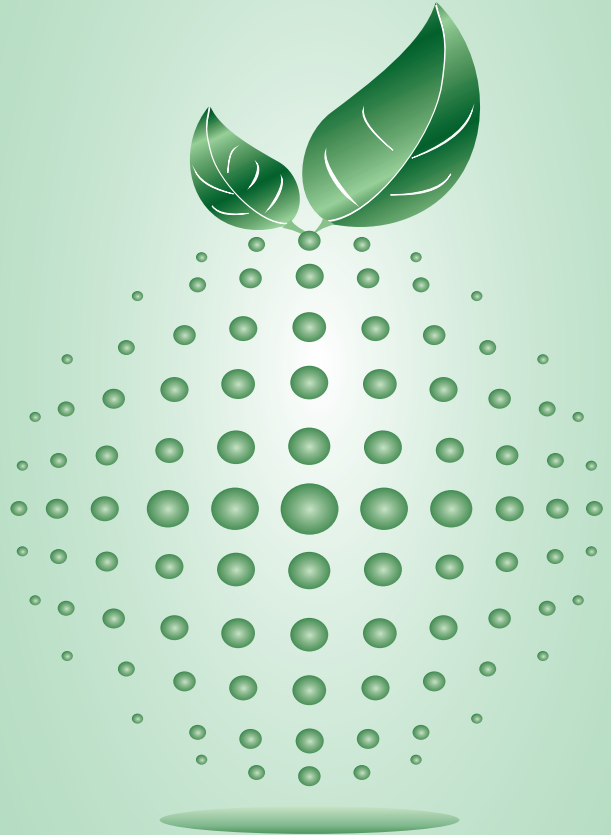
Pierwszy rozdział wyjaśnia koncepcję zrównoważonego rozwoju, korzyści z niego wynikające oraz przedstawia najważniejsze inicjatywy podejmowane w ostatnich dziesięcioleciach. Kolejny rozdział został poświęcony celom, a w szczególności obecnym wyzwaniom wynikającym z Agendy. W trzeciej części publikacji zaprezentowano rolę statystyki publicznej w procesie realizacji założonych celów. Z rozdziału czwartego Czytelnicy dowiedzą się, jakie działania podejmuje GUS w obszarze zrównoważonego rozwoju.

1.

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ – OD KONCEPCJI DO REALIZACJI

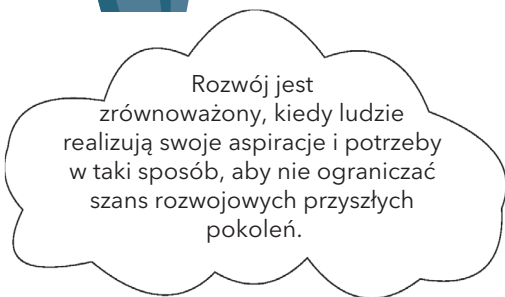
Postęp to znaczy lepsze, a nie tylko nowe.

Félix Lope de Vega y Carpio

1.1.
ZRÓWNOWAŻONY
ROZWÓJ
– WPROWADZENIE

Jak należy rozumieć
zrównoważony rozwój?

Rozwój jest
zrównoważony, kiedy ludzie
realizują swoje aspiracje i potrzeby
w taki sposób, aby nie ograniczać
szans rozwojowych przyszłych
pokoleń.

Zgodnie z funkcjonującą powszechnie definicją, sformułowaną w 1987 r. w raporcie Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju (tzw. Komisji Brundtland) pt. „Nasza Wspólna Przyszłość”, **zrównoważony rozwój (ang. *sustainable development*) to taki, który zapewnia zaspokajanie potrzeb obecnego pokolenia bez umniejszania szans rozwojowych przyszłych pokoleń.**

Podejście do zrównoważonego rozwoju zastosowane przez Komisję Brundtland stanowiło przełom, dzięki położeniu nacisku na konieczność integracji działań w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ochrony środowiska naturalnego.

Kluczową **ideą zrównoważonego rozwoju** jest sprawiedliwość międzypokoleniowa, która polega na zapewnieniu wszystkim pokoleniom równego dostępu do zasobów środowiska przyrodniczego, społecznego i ekonomicznego.

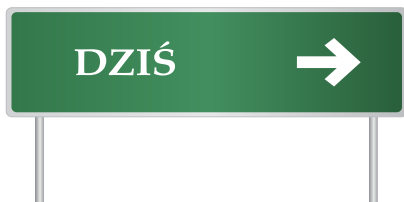
ROZDZIAŁ 1.

Podejście do zrównoważonego rozwoju zmieniało się w czasie

ŚRODOWISKO

Początkowo zrównoważony rozwój koncentrował się na **ochronie środowiska naturalnego** przed skutkami szkodliwej działalności człowieka, m.in. przed nadmierną i niekontrolowaną eksploatacją zasobów naturalnych.

CZŁOWIEK

Obecnie idea zrównoważonego rozwoju koncentruje się na **jakości życia człowieka**, przy jednoczesnym zwracaniu uwagi na kwestie związane ze środowiskiem naturalnym oraz ochroną Ziemi tak, aby jej zasoby mogły służyć również przyszłym pokoleniom.

Zrównoważony rozwój został zapisany w polskim prawie

Zrównoważony rozwój jest jedną z nadrzędnych zasad, którymi kieruje się nasze państwo. Zgodnie z art. 5. Konstytucji, Polska:

strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

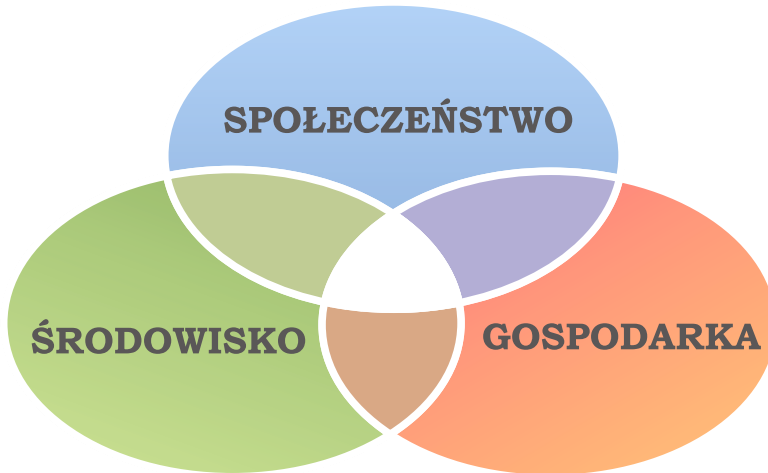
Pojęcie zrównoważonego rozwoju zostało zdefiniowane w ustawie Prawo ochrony środowiska jako:

rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

ROZDZIAŁ 1.

Obszary zrównoważonego rozwoju

W każdym z obszarów należy podejmować takie działania, które zmierzają m.in. do:

- zapewnienia dostępu do pracy, opieki zdrowotnej, edukacji, infrastruktury sanitarnej, w oparciu o poszanowanie praw człowieka i równości społecznej – w **rozwoju społecznym**,
- wzrostu gospodarczego, który sprzyja spójności społecznej i eliminacji ubóstwa, przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu na środowisko naturalne – w **rozwoju gospodarczym**,
- zapewnienia społeczeństwu bezpieczeństwa ekologicznego poprzez ochronę środowiska naturalnego, zachowanie różnorodności biologicznej, ograniczenie zużycia zasobów naturalnych Ziemi, a także ich racjonalne wykorzystanie – w **rozwoju środowiskowym**.

1.2. INICJATYWY MIĘDZYNARODOWE

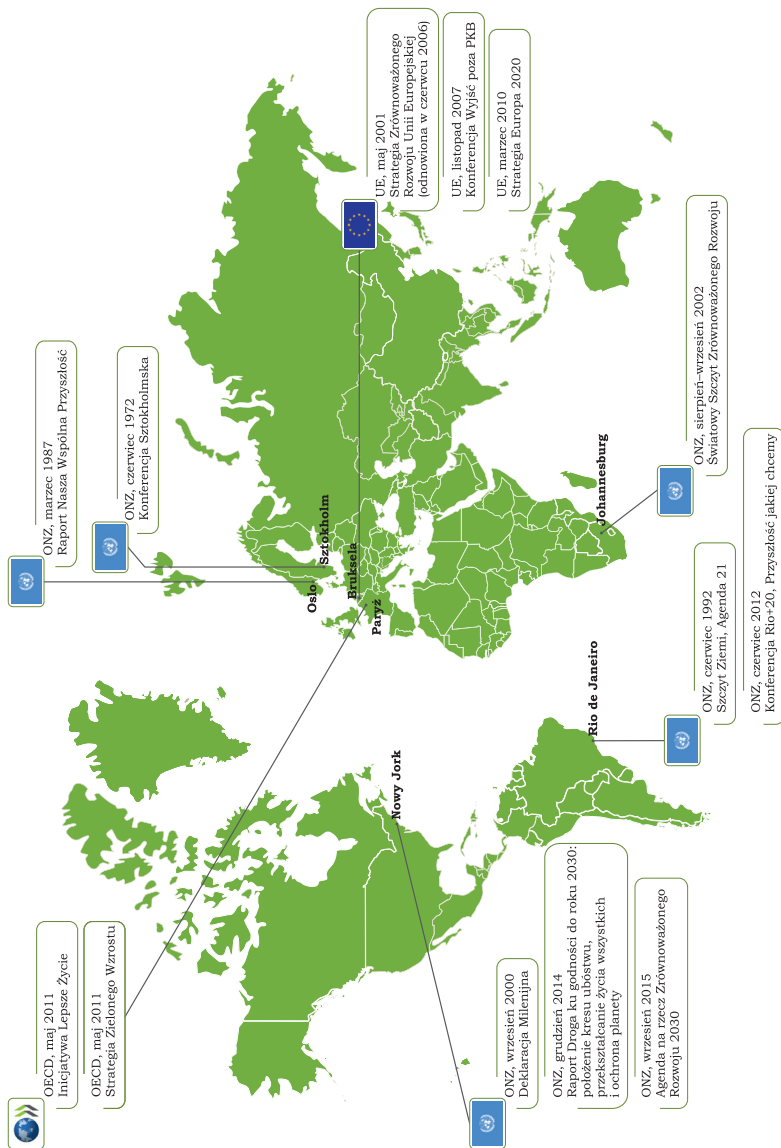
Dlaczego organizacje międzynarodowe zajmują się zrównoważonym rozwojem?

Tak ważny temat wymaga zaangażowania wszystkich stron. Organizacje międzynarodowe działają na szeroką skalę, dzięki czemu informacje o zrównoważonym rozwoju mogą dotrzeć do wielu środowisk.

Wybrane międzynarodowe inicjatywy na rzecz zrównoważonego rozwoju

Więcej informacji pod adresem: <http://stat.gov.pl/zrownowazony-rozwoj/inicjatywy-miedzynarodowe/>

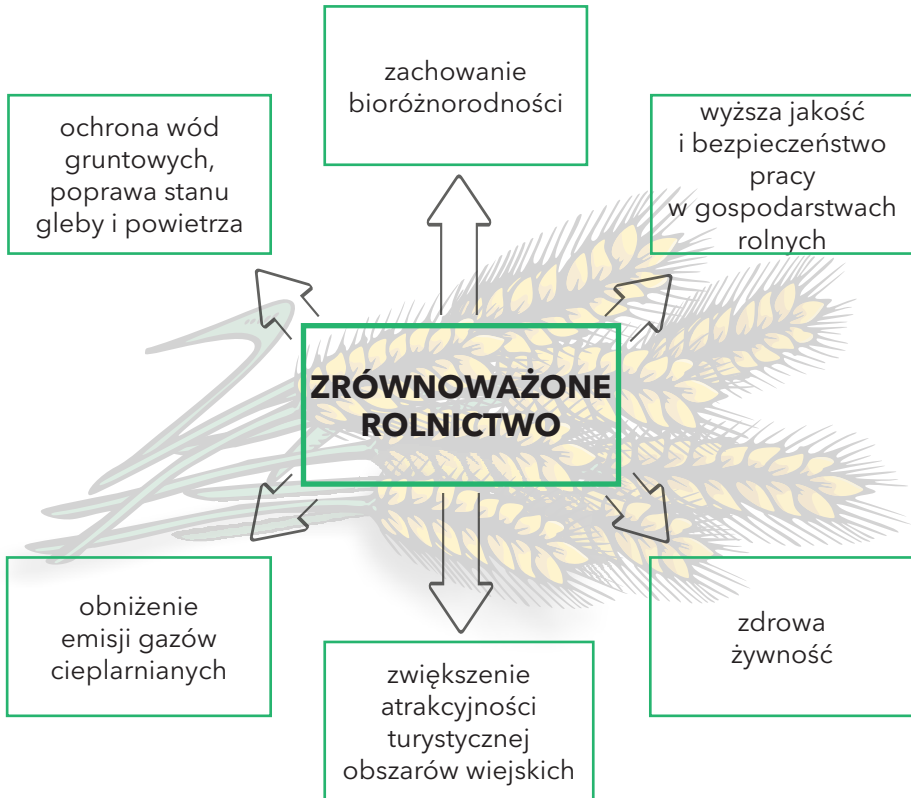
1.3.
ZRÓWNOWAŻONY
ROZWÓJ
– WPŁYW
NA LUDZKOŚĆ
I ŚWIAT

Poprzez podejmowanie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju kreujemy nie tylko teraźniejszość, ale również wpływamy na przyszłość.

Realizując założenia zrównoważonego rozwoju oddziałujemy na planetę, poszczególne społeczeństwa (niezależnie od kontynentu i kraju zamieszkania) oraz każdego człowieka (niezależnie od rasy, płci, wieku, poziomu wykształcenia).

We współczesnym świecie wśród obszarów, które powinny rozwijać się w sposób zrównoważony znajdują się m.in.: rolnictwo, transport, produkcja i konsumpcja, energia oraz gospodarowanie zasobami naturalnymi.

Efekty zrównoważonego rolnictwa

Zrównoważonym rolnictwem nazywamy taką produkcję żywności, która jest efektywna, a jednocześnie bezpieczna dla zdrowia. W sposób chroniący środowisko naturalne dostarcza ona wysokiej jakości produkty rolne. Zrównoważone rolnictwo zapewnia przy tym godne warunki życia rolnikom i pracownikom zatrudnionym w gospodarstwach rolnych.

Efekty zrównoważonego transportu

Zrównoważony transport dąży do zapewnienia przewozu pasażerów i ładunków w warunkach bezpiecznych, niezagrażających zdrowiu ludzi i środowisku. Oferuje większą możliwość wyboru środka transportu, sprzyja rozwojowi gospodarki kraju oraz regionów. Zrównoważony transport polega m.in. na zastępowaniu środków transportu opartych na spalaniu paliw kopalnych pojazdami wykorzystującymi inne źródła energii.

Efekty zrównoważonej produkcji i konsumpcji

Zrównoważona produkcja i konsumpcja to takie wytwarzanie i wykorzystanie dóbr i usług, które maksymalizuje wydajność produkcji i efektywność użytkowania zasobów oraz produktów, a jednocześnie minimalizuje zużycie surowców naturalnych i ogranicza negatywny wpływ na środowisko naturalne.

Efekty zrównoważonej energii

Zrównoważona energia to taki sposób wytwarzania i gospodarowania energią, który zapewnia trwały dostęp do jej wystarczającej ilości obecnemu i przyszłym pokoleniom, ograniczając jednocześnie negatywne skutki jej produkcji dla środowiska naturalnego (w tym zmiany klimatu). Dla realizacji koncepcji zrównoważonej energii ważne są działania w kierunku zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przy równoczesnym uniezależnianiu się od paliw kopalnych, czyli tradycyjnych surowców energetycznych (w tym ropy i gazu ziemnego).

Efekty zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi

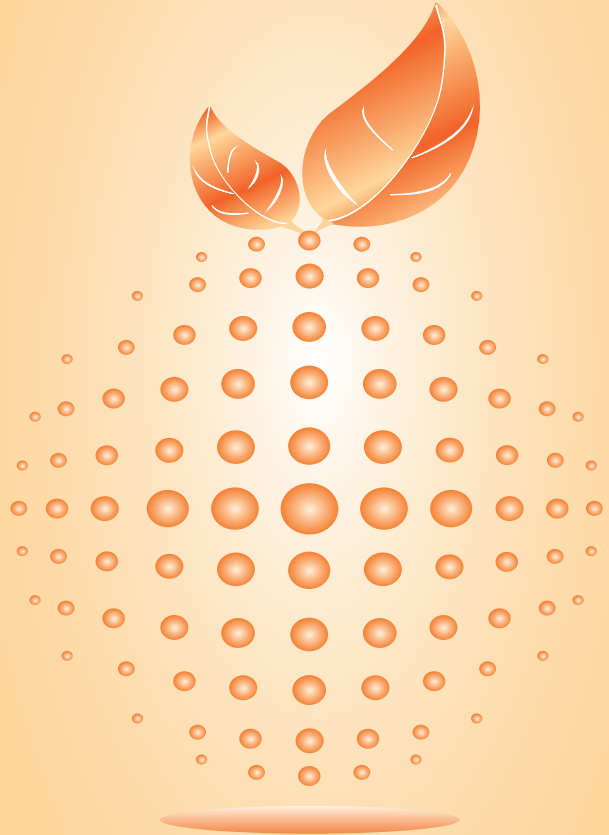

Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi to takie korzystanie z zasobów Ziemi, aby miały do nich dostęp również przyszłe pokolenia. Niektóre z zasobów naturalnych są niewyczerpywalne (powietrze, woda), ale ich jakość, poprzez niewłaściwą eksploatację, może się obniżyć. Wśród zasobów wyczerpywalnych są takie, które są w stanie się odnawiać (gleba, lasy, w tym roślinność) i takie, które nie mają takiej zdolności (węgiel, ropa naftowa). Gwałtowny, niekontrolowany rozwój oraz nadmierna eksploatacja zasobów stwarza zagrożenie wyczerpania bezpowrotnie niektórych z nich.

2.
CELE
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

***Wygrywa ten, kto ma jasno określony cel
i nieodpartą pragnienie, aby go osiągnąć.***

Napoleon Hill

2.1.
CELE JAKO
ELEMENT DOBREGO
PLANOWANIA

Cel to stan pożądaný do osiągnięcia w określonej przyszłości. Cele mogą być wyznaczane zarówno przez jednostki (szczęście rodzinne, sukces zawodowy), przedsiębiorstwa (osiągnięcie zysku i zdobycie pozycji na rynku), jak i rządy państw (zapewnienie obywatelom m.in. bezpieczeństwa, pracy i godziwego wynagrodzenia). Aby cele były łatwiejsze w realizacji, warto je wytyczać w oparciu o określone zasady.

Najbardziej znaną koncepcją formułowania celów jest metoda **SMART**, według której cel powinien być:

Simple (prosty) - jednoznacznie sformułowany, skonkretyzowany; pomocne są pytania: co, po co i jak powinno zostać osiągnięte.

Masurable (mierzalny) - tak sformułowany, aby można było liczbowo wyrazić stopień jego realizacji.

Achievable (osiągalny) - ambitny, ale jednocześnie możliwy do osiągnięcia.

Relevant (istotny) - musi stanowić realną wartość dla tego, kto do niego dąży.

Timely defined (określony w czasie) - z dokładnie określonym horyzontem czasowym, w którym zamierza się go osiągnąć.

ROZDZIAŁ 2.

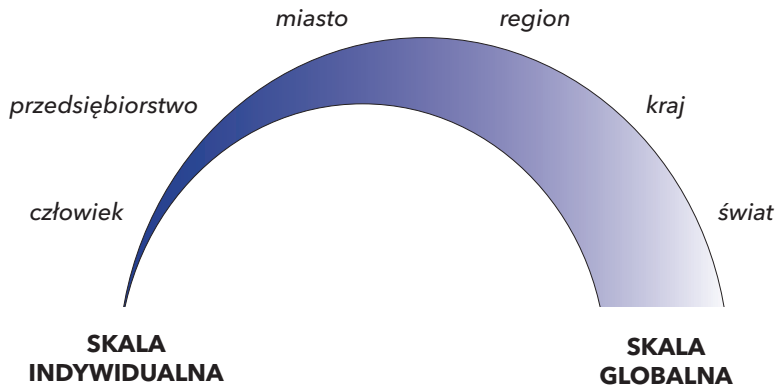
Do realizacji celów potrzebne są m.in.:

- wiedza na temat stanu wyjściowego,
- określenie działań, które pomogą dotrzeć do celu,
- dobór informacji (wskaźników), które będą wskazywać, czy i jak szybko zbliżamy się do celu.

Powyższe elementy składają się na tzw. planowanie strategiczne.

Planować strategicznie można w każdej skali

Przykładem długoterminowego planowania strategicznego, ukierunkowanego na realizację celów zrównoważonego rozwoju, jest ogólnoświatowy dokument ONZ – Agenda 2030.

2.2.

AGENDA 2030

– PLAN

ZRÓWNOWAŻONEGO

ROZWOJU

DLA ŚWIATA

Agenda 2030 została przyjęta na forum ONZ, podczas Szczytu Zrównoważonego Rozwoju w Nowym Jorku, we wrześniu 2015 r.

Podpisali ją przedstawiciele 193 państw członkowskich ONZ, w tym Polski. Tym samym szefowie państw zobowiązali się do wdrażania celów Agendy we wszystkich krajach, uwzględniając ich specyfikę i możliwości (np. poziom rozwoju gospodarczego, jakość życia społeczeństw).

Agenda 2030 koncentruje się na 5 kluczowych aspektach.

Fundamentalnym przesłaniem Agendy 2030 jest dążenie do rozwoju, który zagwarantuje partnerstwo i godne życie dla wszystkich ludzi. Takiemu założeniu mają służyć przede wszystkim eliminacja ubóstwa i zapewnienie pokoju.

LUDZIE

Wskazanie ludzi jako centrum zainteresowania rozwoju; konieczność eliminacji ubóstwa i głodu we wszystkich formach i wymiarach.

PLANETA

Ochrona naszej planety przed degradacją w taki sposób, aby mogła służyć również przyszłym pokoleniom.

DOBROBYT

Zapewnienie dobrobytu i satysfakcjonującego życia wszystkim ludziom.

POKÓJ

Wspieranie pokojowych i współpracujących społeczeństw, wolnych od strachu i przemocy. W Agendzie podkreślono wyraźnie, że nie może być mowy o zrównoważonym rozwoju bez pokoju i nie ma pokoju bez zrównoważonego rozwoju.

GLOBALNE PARTNERSTWO

Odnowienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju, zgodnie z ideą wzmocnienia światowej solidarności.

2.3.

REALIZACJA CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU – SZANSĄ ROZWOJU DLA ŚWIATA

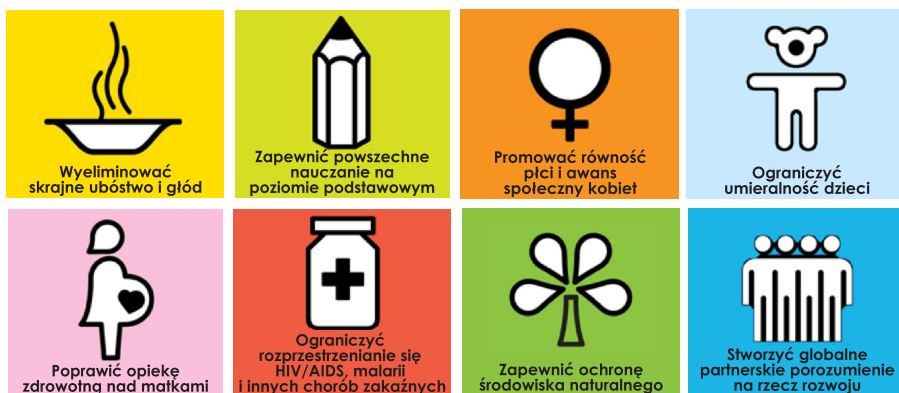
W Agendzie 2030 wyznaczono 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, które powinny zostać osiągnięte do 2030 r.

Cele Zrównoważonego Rozwoju Agendy 2030 zastąpiły Milenijne Cele Rozwoju, które były ustanowione na lata 2000–2015 dla krajów rozwijających się. W odróżnieniu od Milenijnych Celów Rozwoju, cele Agendy 2030 dotyczą wszystkich krajów świata.

MILENIJNE CELE ROZWOJU do 2015 r.

Millenium Development Goals

- były zawarte w Deklaracji Milenijnej, którą w 2000 r. podpisało 189 państw ONZ,
- wyznaczono 8 celów, 18 powiązanych z nimi zadań, 48 wskaźników monitorujących,
- dotyczyły krajów rozwijających się, koncentrując się na redukcji ubóstwa i głodu, zapewnieniu równego statusu kobiet i mężczyzn, poprawie stanu zdrowia, poprawie stanu edukacji, walce z chorobami zakaźnymi, ochronie środowiska naturalnego oraz zbudowaniu globalnego partnerstwa między narodami na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- osiągnięto postęp we wdrażaniu celów, jednak ich realizacja okazała się bardzo nierównomierna pomiędzy regionami i państwami i jeszcze wiele pozostaje do zrobienia. Największe efekty dotyczą walki ze skrajnym ubóstwem, eliminacji nierówności płci w dostępie do edukacji oraz poprawy dostępu do wody pitnej; nadal nierozwiązaną kwestią pozostaje eliminacja nierówności ekonomicznych i społecznych.

ROZDZIAŁ 2.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU do 2030 r.

Sustainable Development Goals

- stanowią kontynuację i rozszerzenie Milenijnych Celów Rozwoju,
- są zawarte w Agendzie na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030, którą w 2015 r. podpisały 193 państwa ONZ,
- wyznaczono 17 celów, 169 powiązanych z nimi zadań, ok. 230 wskaźników monitorujących,
- obejmują wszystkie kraje świata, niezależnie od stopnia ich rozwoju; stawiają więcej wyzwań niż Milenijne Cele Rozwoju i dotyczą większej liczby obszarów życia społeczno-gospodarczego, uwzględniając problemy środowiskowe,
- dotyczą 5 głównych aspektów realizacji: pokój na świecie, eliminacja głodu i ubóstwa, dobrobyt, globalne partnerstwo, ochrona planety,
- wolę ich wdrażania wyraziły wszystkie państwa, uwzględniając specyfikę i możliwości danego kraju.

ROZDZIAŁ 2.

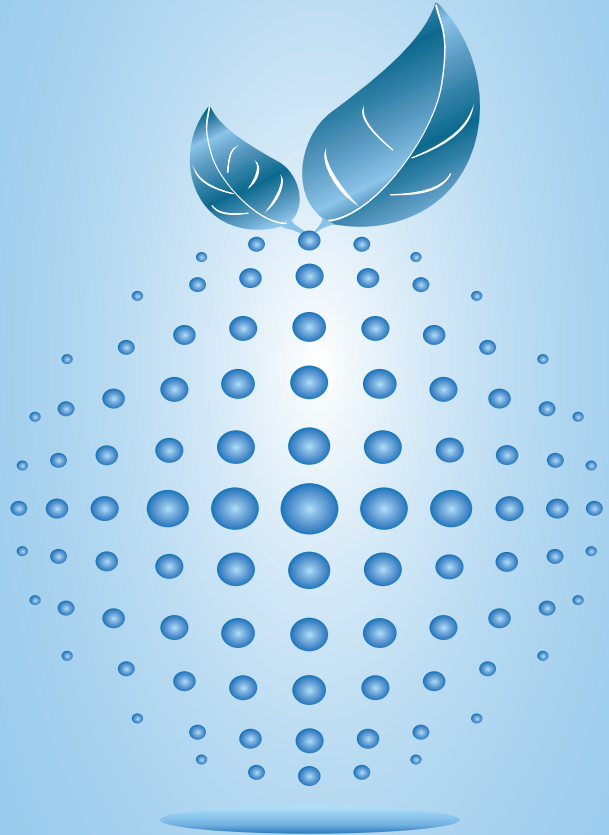
Aby móc ocenić postęp w osiągnięciu wyznaczonych celów, należy go systematycznie monitorować. W przypadku Agendy 2030 cele będą realizowane na trzech poziomach:

- globalnym (obejmującym cały świat),
- regionalnym (obejmującym grupy krajów),
- krajowym.

Oznacza to, że również monitorowanie celów odbywać się będzie na trzech poziomach. Na każdym z nich wiodącą rolę w tym przedsięwzięciu będą odgrywać krajowe urzędy statystyczne, których zadaniem jest dostarczenie oficjalnych danych, obliczanych w oparciu o metodologię zgodną z międzynarodowymi standardami.

Aby sprostać temu wyzwaniu, zgodnie z zapisami Agendy 2030, rolę krajowych urzędów statystycznych jest zapewnienie możliwie najbardziej szczegółowych danych, m.in. w podziale na płeć, wiek, miejsce zamieszkania, dla jak największej liczby wskaźników.

3.
MONITOROWANIE
JAKO ELEMENT
OCENY POSTĘPU

***Jeśli nie mierzysz efektów,
nie odróżnisz sukcesu od porażki.***

David Osborne i Ted Gaebler

3.1.
WSKAŹNIKI
JAKO NARZĘDZIE
MONITOROWANIA

Na czym polega monitorowanie?

Monitorowanie polega na systematycznym analizowaniu informacji, które pozwalają na ocenę, czy zbliżamy się do zaplanowanego celu.

Potrzeba monitorowania zrównoważonego rozwoju wynika z konieczności ciągłego kontrolowania poszczególnych etapów realizacji zamierzeń i oceny dokonywanego postępu. Ta wiedza służy do podejmowania decyzji dotyczących np. zaplanowania dodatkowych działań, gdy efekty są niewystarczające.

Monitorowanie postępów z realizacji celów, w tym celów zrównoważonego rozwoju, opiera się na wskaźnikach. Takie rozwiązanie przyjęto np. w monitorowaniu realizacji Agendy na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030.

Wskaźnik przedstawia w sposób liczbowy proces lub zjawisko, stanowiąc podstawowe narzędzie diagnozowania i obserwacji sytuacji w różnych obszarach życia społecznego, gospodarczego i środowiska.

Przykładowe wskaźniki:

- stopa bezrobocia – monitoruje sytuację na rynku pracy,
- przyrost naturalny ludności – opisuje tendencje w demografii,
- produkt krajowy brutto – mierzy wielkość gospodarki i jej rozwój.

Wskaźniki wykorzystywane są do diagnozy sytuacji bieżącej, identyfikowania obszarów wymagających interwencji, określenia stanu docelowego oraz monitorowania realizacji wyznaczonych celów.

3.2.

ROLA STATYSTYKI PUBLICZNEJ W PROCESIE MONITOROWANIA

Jaką rolę pełni
statystyka publiczna
w procesie
monitorowania?

Jej zadaniem jest
zapewnienie informacji
statystycznych na temat
różnych dziedzin życia społecznego,
gospodarczego i środowiska naturalnego.
W Polsce to zadanie wypełnia
Główny Urząd Statystyczny.

Statystyka publiczna pełni kluczową rolę w procesie monitorowania rozwoju (w tym rozwoju zrównoważonego). Dane statystyczne są podstawą do podejmowania decyzji.

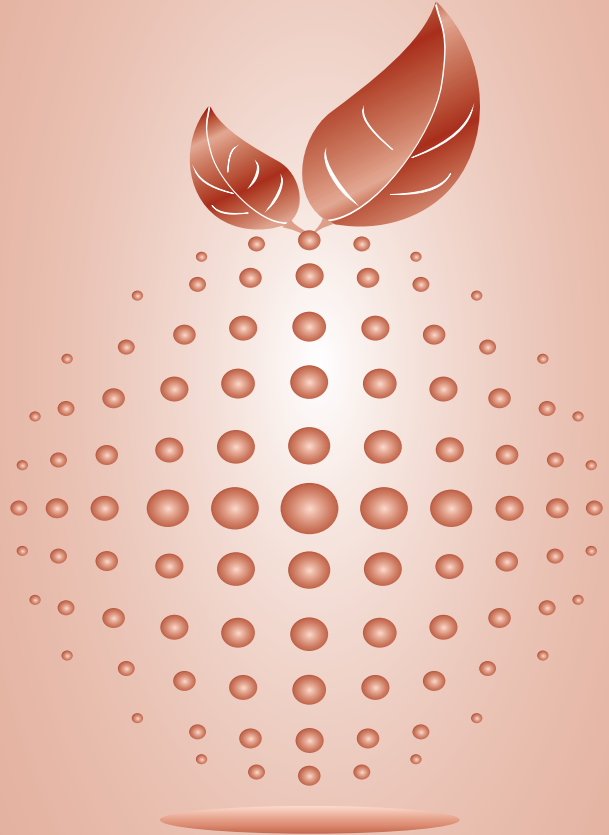

Statystyka publiczna gwarantuje systematyczny dostęp do danych wysokiej jakości. Główny Urząd Statystyczny:

- dysponuje rzetelnym warszatem oraz wiedzą ekspercką,
- zapewnia dane metodologicznie spójne z międzynarodowymi standardami,
- gwarantuje ciągłość badań i powszechną dostępność danych,
- stale rozwija się, dostosowując swoją ofertę do zmieniającej się rzeczywistości oraz potrzeb odbiorców.

4.
STATYSTYKA PUBLICZNA
DLA ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

***Wiedza na temat tego, gdzie znaleźć
informacje i jak je wykorzystać
– to sekret sukcesu.***

Albert Einstein

ROZDZIAŁ 4.

Główny Urząd Statystyczny podejmuje wiele działań, które mają na celu zaspokojenie potrzeb informacyjnych użytkowników. Wśród nich szczególnie miejsce zajmują prace w zakresie zrównoważonego rozwoju. Najważniejsze informacje dotyczące tego tematu są udostępnione na stronie internetowej GUS: <http://stat.gov.pl/zrownowazony-rozwoj/>

Główny Urząd Statystyczny
Portal Informacyjny

Informacja o badaniach ankietowych · Dla mediów · Dzienniki Urzędowe · O serwisie

ABC 123 · Informacje sygnalne · Publikacje · Statystyka regionalna · Statystyka międzynarodowa · Dziedziny Bazy Wiedzy · STRATEG · Portal Geostatystyczny · Portal Edukacyjny · RECON · TERYT · Sprawozdawczość

Strona główna · Zrównoważony rozwój · **Idea zrównoważonego rozwoju**

- Banki i bazy danych
- Obszary tematyczne
- Wskaźniki makroekonomiczne
- Wskaźniki monitorujące
- Z prac studialnych
- Zrównoważony rozwój**
  - Idea zrównoważonego rozwoju
  - Agenda Rozwoju 2030
  - Monitorowanie zrównoważonego rozwoju Polski
  - Zielona gospodarka
  - Publikacje
  - Akty prawne i dokumenty strategiczne
  - Inicjatywy międzynarodowe
- Czasopisma
- Metainformacje
- Infografiki, widżety
- Pytania i zamówienia
- System Informacji Skierowującej
- Projekty unijne w statystyce
- Linki
- Newsletter

Idea zrównoważonego rozwoju

Zrównoważony rozwój to proces przemian, który zapewnia zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia bez umniejszania szans rozwojowych przyszłych generacji, m.in. dzięki zintegrowanym działaniom w zakresie rozwoju gospodarczego, społecznego oraz w zakresie środowiska. Takie rozumienie zagadnienia zrównoważonego rozwoju zostało rozpowszechnione dzięki raportowi Światowej Komisji G.H. Brundtland do spraw Środowiska i Rozwoju pt. *Our Common Future (Nasza wspólna przyszłość)*. Dalszy rozwój idei kontynuowany był na Szczycie Ziemi w 1992 r., w efekcie którego wypracowano dokument *Agenda 21*. Kolejny kamień milowy działań na rzecz zrównoważonego rozwoju stanowiła *Deklaracja Milenijna Narodów Zjednoczonych*, w której określone zostały Milenijne Cele Rozwoju (*Millennium Development Goals*). Ich realizacja miała pozwolić na skuteczne stawienie czoła wyzwaniom XXI wieku w perspektywie do 2015 r. Postanowienia szczytu z 1992 r. zostały odnowione w 2002 r. w Johannesburgu, a następnie na szczycie w Rio de Janeiro w 2012 r., określanym jako Rio+20 (*deklaracja The Future We Want – Przyszłość jakiej chcemy*). Milenijne Cele Rozwoju zostały zastąpione w 2015 r. przez Cele Zrównoważonego Rozwoju (*Sustainable Development Goals*) zawarte w Agendzie Rozwojowej 2030 *Transforming Our World*.

Ze zrównoważonym rozwojem ściśle wiążą się: koncepcja zielonej gospodarki oraz takie inicjatywy jak Wyjście poza PKB (*Beyond GDP*) czy raport Stiglitz.

Kamienie milowe zrównoważonego rozwoju

- 2015** Agenda Rozwojowa 2030 Transforming Our World
- 2014** Raport ONZ The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet
- 2013** Utworzenie High-Level Political Forum
- 2012** Konferencja Rio-20 - deklaracja The Future We Want

Dla potrzeb **monitorowania zrównoważonego rozwoju Polski** został przygotowany specjalny zestaw wskaźników, który:

- zawiera 101 wskaźników, pogrupowanych według czterech ładów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego oraz instytucjonalno-politycznego,
- został opracowany w oparciu o krajowe dokumenty strategiczne,
- jest dostępny w publikacji pt. „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski” oraz w Aplikacji Wskaźniki Zrównoważonego Rozwoju (<http://wskaznikizrp.stat.gov.pl/>).

<http://stat.gov.pl/zrownowazony-rozwoj/publikacje/>

ROZDZIAŁ 4.

Zrównoważony rozwój powinien być monitorowany na różnych szczeblach zarządzania. Dlatego uzupełnieniem wskaźników krajowych są zestawy wskaźników **monitorujących zrównoważony rozwój na poziomie regionalnym** (regiony, województwa) i **lokalnym** (powiaty), które:

- zawierają 129 wskaźników, pogrupowanych według czterech ładów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego oraz instytucjonalno-politycznego,
- są dostępne w Aplikacji Wskaźniki Zrównoważonego Rozwoju oraz w Dziedzinowych Bazach Wiedzy – Przekroje Terytorialne Bank Danych Lokalnych.

The screenshot shows the SWAJD website interface. At the top, there are navigation links and a search bar. Below the header, there is a section for 'Wskaźniki zrównoważonego rozwoju'. The main content area displays a table of economic indicators for Poland (POLSKA) from 2008 to 2013. The table is organized into two main sections: 'ROZWOJ SPOŁECZNO-GOSPODARZY' and 'ROZWOJ GOSPODARZY'. The 'ROZWOJ GOSPODARZY' section includes indicators such as 'Produkt krajowy brutto na 1 mieszalnika (ceny bieżące)', 'Udział wartości dodanej brutto według PKD 2007 w wartości dodanej brutto ogółem', and 'Wydatki inwestycyjne'. The table columns represent the years 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, and 2013, with units and trends indicated for each cell.

		POLSKA						
		Jedn. miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROZWOJ SPOŁECZNO-GOSPODARZY								
ROZWOJ GOSPODARZY								
1	Produkt krajowy brutto na 1 mieszalnika (ceny bieżące)	zł	33511 B	35388 B	37917 G	40662 B	42274 B	43020 B
	Polśka = 100	%	100,0 B	100,0 B	100,0 G	100,0 B	100,0 B	100,0 B
2	Udział wartości dodanej brutto według PKD 2007 w wartości dodanej brutto ogółem	%	2,6 B	2,6 B	2,9 G	3,1 B	2,9 B	3,1 B
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	%	25,2 B	24,9 B	25,4 G	26,0 B	26,5 B	26,0 B
	przemysł	%	7,7 B	8,0 B	8,4 G	8,6 B	8,0 B	7,6 B
	budownictwo	%						
	handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja	%	29,7 B	30,4 B	29,2 G	28,6 B	29,3 B	29,5 B
	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	%	9,9 B	9,3 B	9,5 G	9,6 B	9,0 B	9,3 B
	pozostałe usługi	%	24,6 B	24,7 B	24,6 G	24,1 B	24,2 B	24,7 B
3	Nakłady inwestycyjne	zł	5700 B	5729 B	5641 B	6316 B	6167 B	6004 B

<http://swaid.stat.gov.pl/SitePages/StronaGlownaDBW.aspx>

Informacje o wskaźnikach monitorujących zrównoważony rozwój zostały zebrane w specjalnej **Aplikacji Wskaźniki Zrównoważonego Rozwoju**, która:

- jest publicznie dostępnym narzędziem, służącym do prezentacji i analizy wskaźników monitorujących zrównoważony rozwój,
- pozwala dokonywać kompleksowych porównań pomiędzy krajami Unii Europejskiej, regionami Polski, województwami i powiatami,
- zapewnia wizualizację danych w formie wykresów i map,
- oferuje obszerny zbiór opisów metodologicznych oraz informacji o wskaźnikach,
- prezentuje wskaźniki według dziedzin w ramach czterech ładów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego oraz instytucjonalno-politycznego,
- zostanie wzbogacona o wskaźniki monitorujące cele Agencji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030.

<http://wskaznikizrp.stat.gov.pl/>

ROZDZIAŁ 4.

Ze zrównoważonym rozwojem wiąże się temat tzw. zielonej gospodarki (ang. *green economy*). Zielona gospodarka to taka, która wspiera wzrost i rozwój gospodarczy, przy jednoczesnym utrzymaniu dostępu do kapitału naturalnego i usług ekosystemowych, od których zależy dobrostan człowieka. Dla potrzeb monitorowania tego obszaru został przygotowany zestaw wskaźników **monitorujących zieloną gospodarkę w Polsce**, który:

- zawiera 70 wskaźników, pogrupowanych według czterech podstawowych obszarów (kapitał naturalny, środowiskowa efektywność produkcji, środowiskowa jakość życia ludności oraz polityki gospodarcze i ich następstwa), uzupełnionych piątym – zawierającym wskaźniki kontekstowe, stanowiące źródło podstawowych informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju,
- nawiązuje do Strategii Zielonego Wzrostu OECD (ang. *Green Growth Strategy*),
- jest dostępny w publikacji pt. „Wskaźniki zielonej gospodarki w Polsce”, w przyszłości również w Aplikacji Wskaźniki Zrównoważonego Rozwoju (<http://wskaznikizrp.stat.gov.pl/>).

<http://stat.gov.pl/zrownowazony-rozwoj/publikacje/>